

Jiné druhy liturgické hudby, zvláště polyfonie, nejsou při slavení bohoslužby nijak vyloučeny, jestliže odpovídají duchu liturgických úkonů ve smyslu článku 30.

VARHANY A JINÉ NÁSTROJE

120 Pišťalové varhany ať jsou v latinské církvi ve velké účtě jako tradiční hudební nástroj. Jejich zvuk dovede dodat církevním obřadům podivuhodný lesk a mocně povznést mysl k Bohu a k vyššímu světu.

Jiné nástroje lze připustit k bohoslužbě, pokud se hodí k posvátné službě nebo se pro ni dají přizpůsobit, pokud jsou ve shodě s důstojností chrámu a pokud skutečně přispívají k duchovnímu povznesení věřících. Souhlas k tomu dá podle svého uvážení příslušná územní autorita ve smyslu článků 22 § 2, 37 a 40.

SVOBODA UMĚNÍ

123 Církev si nikdy nepřisvojovala žádný umělecký sloh, nýbrž podle povahy a životních podmínek národů a podle požadavků různých obřadů připouštěla umělecké formy každého období. Během staletí tak vytvořila umělecký poklad, který je třeba uchovávat s veškerou péčí. Rovněž umění naší doby a všech národů i zemí ať se v církvi pěstuje svobodně, jen když slouží s náležitou vážností a úctou bohoslužebným budovám a obřadům. Tak se může svým hlasem připojit k podivuhodnému sborovému hymnu, jímž v minulých stoletích oslavili katolickou víru největší umělci.

POŽADAVKY NA UMĚLECKÁ DÍLA

124 Když ordináři poskytují uplatnění a přízeň skutečně sakrálnímu umění, ať dbají o ušlechtilou krásu, ne o pouhou nádheru. To se týká také liturgických rouch a výzdoby.

Biskupové ať zamezí přístup do Božího domu a na jiná posvátná místa těm výtvarným dílům, která jsou v rozporu s vírou, mravy nebo křesťanskou zbožností, nebo dokonce urážejí pravé náboženské cítění buď znetvořenou podobou, anebo neumělostí, prostředností nebo nepravdivostí.

Při stavbě kostelů ať se pečlivě dbá o to, aby dobře sloužily liturgickým úkonům a aktivní účasti věřících.

OBRAZY

125 Ať zůstane v platnosti zvyk umísťovat v kostelích svaté obrazy věřícím k uctívání; je však třeba zachovat míru v počtu a vhodně je uspořádat, aby nevzbuzovaly v křesťanském lidu nemilý údiv nebo nevedly k zbožnosti nezdravé.

REVIZE PŘEDPISŮ O SAKRÁLNÍM UMĚNÍ

128 Ať jsou co nejdříve upraveny současně s liturgickými knihami ve smyslu článku 25 kánony a církevní ustanovení, které se vztahují na věčné vybavení bohoslužby. Jde tu hlavně o důstojnou a účelnou stavbu kostelů, o tvar a zřizování oltářů, o ušlechtilý vzhled, umístění a bezpečnost eucharistického svatostánku, o správné a čestné umístění křtitelnice a také o přiměřené zásady pro svaté obrazy, výzdobu a okrášlení. Ustanovení, která zřejmě už málo vyhovují obnovené liturgii, ať jsou opravena nebo zrušena; ta však, která jí přejí, ať jsou zachována nebo znovu zavedena.

V této věci se uděluje územním biskupským shromážděním ve smyslu článku 22 této konstituce pravomoc přizpůsobit zmíněná ustanovení místním potřebám a zvyklostem. Jde tu především o materiál a tvar bohoslužebných předmětů a rouch.

Zde přinášíme pokračování výběru z článků Konstituce o posvátné liturgii. Text je opět redakčně upraven zvýrazněním některých vět tučně.

UPLATNĚNÍ SLOVA

35 Aby bylo jasné vidět, že v liturgii obřad a slovo těsně spolu souvisí:

1. Ať se při bohoslužebných úkonech čte více z Písma svatého, a to v rozmanitějším a přiléhavějším výběru.

2. Kázání je součástí liturgického dění, proto je mají rubriky zařadit na nejpříhodnější místo, pokud to ten který obřad připouští. Kazatelskou službu je třeba vykonávat věrně a řádně. Přitom ať je hlavním pramenem Písmo svaté a liturgie. Jde přece o zvěstování podivuhodných Božích činů v dějinách spásy neboli v Kristově tajemství, které v nás neustále je a působí, zejména při slavení liturgie.

3. Všemi způsoby ať se také kladě důraz na katechezi bezprostředně liturgickou. I přímo v obřadech ať se podle potřeby pamatuje na krátké připomínky, které pronese kněz nebo ten, kdo je k té službě oprávněn, ovšem jen ve vhodných chvílích a s použitím předepsaného textu nebo jeho volné obměny.

4. Ať se zavádí samostatná bohoslužba slova v předvečer větších svátků, o některých všedních dnech v adventní a postní době a o nedělích a svátcích. Zvláště to platí o místech, kde není kněz; v tom případě ať vede bohoslužbu jáhen nebo ten, koho pověřil biskup.

LITURGICKÝ JAZYK

36 § 1 **Užívání latinského jazyka ať je zachováno v latinských obřadech;** místní právo v té věci zůstává nedotčeno.

§ 2 Avšak ve mši, při udělování svátostí i jinde v liturgii **může být pro lid nezřídka velmi užitečné uplatnit národní jazyk.** Budiž proto možné poskytnout mu více místa **zvláště ve čteních a připomínkách, v některých modlitbách a zpěvech;** příslušné směrnice pro jednotlivé případy jsou obsaženy v dalších kapitolách.

§ 3 Příslušná církevní autorita určitého území, uvedená v článku 22 § 2 (biskupské sbory, pozn. red.), popřípadě po poradě s biskupy sousedních oblastí téhož jazyka, má v mezích určených těmito směrnicemi právo rozhodovat o tom, zdali a jak může být uplatněn národní jazyk. Apoštolský stolec taková rozhodnutí přezkoumá, tj. potvrdí.

§ 4 Překlad textu určeného pro liturgii z latiny do národního jazyka musí schválit příslušná územní církevní autorita, uvedená výše.

ÚČAST VĚŘÍCÍCH

48 Proto církev věnuje zvláštní péči tomu, aby věřící nebyli přítomni tomuto tajemství víry jako stranou stojící a něm diváci, ale aby mu pomocí obřadů a modliteb dobře rozuměli. Mají mít uvědomělou, zbožnou a aktivní účast na posvátném úkonu, aby se poučili Božím slovem a posilnili hostinou těla Páně a aby vzdávali díky Bohu. Mají přinášet neposkvrněný obětní dar nejen rukama kněze, ale i spolu s ním, a tím se mají učit obětovat sami sebe. Prostřednictvím Krista mají den ze dne dorůstat k dokonalejší jednotě s Bohem i mezi sebou (*Srov. sv. Cyril Alexandrijský, Commentarium in Ioannis Evangelium, lib. XI., cap. XI-XII: PG 74, 557-565, zvl. 564-565*), aby nakonec Bůh byl všechno ve všem.

ČTENÍ PÍSMO

51 Aby se věřícím poskytl bohatěji prostřený stůl Božího slova, má se šíře otevřít přístup k pokladům bible. Z toho důvodu se **vždycky během určitého počtu let přečtou lidu nejdůležitější části svatého Písma.**

HOMILIE

52 Jako součást liturgie se velmi doporučuje homilie, v níž se na základě posvátných textů vykládají tajemství víry a pravidla křesťanského života během liturgického roku. Zvláště při mších, které jsou slaveny o nedělích a zasvěcených svátcích za účasti lidu, se nesmí vynechat, leda z vážného důvodu.

PŘÍMLUVY

53 **Ať jsou obnoveny „přímluvy“** – „společná modlitba“, „modlitba věřících“ – po evangeliu a homilii, především o nedělích a zasvěcených svátcích. Tak se budou s účastí lidu konat **prosby za svatou církev, za ty, kdo vládnou, za ty, které tísní různé těžkosti, za všechny lidi a za spásu celého světa** (Srov. 1 Tim 2,1-2).

NÁRODNÍ JAZYK

54 Národnímu jazyku se může poskytnout přiměřený prostor ve mších **za účasti lidu, zvláště ve čteních a v „přímluvách“, a podle místních poměrů také v částech týkajících se lidu**, ve smyslu článku 36 této konstituce.

Je však třeba dbát na to, aby věřící dovedli spolu recitovat nebo zpívat také latinsky části mešního řádu, které jim přísluší.

Kde by se pak zdálo, že je vhodné používat národního jazyka při mši ještě rozsáhleji, je třeba řídit se předpisy článku 40 této konstituce.

PŘIJÍMÁNÍ

55 Velmi se doporučuje dokonalejší účast na mši v tom smyslu, že **věřící po kněžském přijímání přijímají tělo Páně z téže oběti. Přijímání pod obojí způsobou** mohou povolit biskupové podle svého uvážení jak klerikům a řeholníkům, tak i laikům v případech, které vymezí Apoštolský stolec. Mohou tak přijímat **například novokněží ve mši při svém svěcení, řeholníci ve mši při svých řeholních slibech, nově pokřtění ve mši, která následuje po křtu**. Přitom je nutné dbát věroučných zásad stanovených Tridentským koncilem (21. zas., *Doctrina de Communionem sub utraque specie et parvulorum*, cap. 1-3, cann. 1-3: *Concilium Tridentinum*, ed. cit., t. VIII, s. 698-699).

KONCELEBRACE

57 § 1 Koncelebrace se dodnes v církvi zachovala jak na Východě, tak na Západě. Je to vhodný způsob, jak ukázat jednotu kněžství. Proto se koncil rozhodl **rozšířit dovození koncelebrovat na tyto případy:**

1. a) na Zelený čtvrtek jak mši se svěcením olejů, tak večerní mši;
b) mše při koncilech, při biskupských shromážděních a synodách;
c) mši při svěcení opata.
2. Mimoto, dá-li svolení ordinář, který má právo rozhodovat o vhodnosti koncelebrace:
a) konventní mši a hlavní mši v kostelích, pokud duchovní prospěch věřících nevyžaduje jednotlivou celebraci všech přítomných kněží;
b) mše při různých shromážděních kněží světských i řeholních.

§ 2 1. Biskupovi přísluší dbát o správný řád koncelebrace v diecézi.
2. Vždycky však má kterýkoli kněz právo sloužit mši jednotlivě, nikoli však v době koncelebrace v témže kostele a ne na Zelený čtvrtek.

SMYSL LITURGICKÉHO ROKU

102 Svatá matka církev pokládá za svůj úkol v určité dny během roku slavit posvátnou vzpomínkou vykupitelské dílo svého božského Ženicha. Každý týden si připomíná

zmrtvýchvstání Páně v den, který nazvala dnem Páně. Jednou v roce slaví zmrtvýchvstání Páně spolu s jeho svatým utrpením jako největší svátek, totiž velikonoce.

Celé Kristovo tajemství rozvíjí v ročním okruhu, a to od jeho vtělení a narození až k nanebevstoupení, k letnicím a k očekávání blaživé naděje a příchodu Páně.

Když tak slaví jednotlivá tajemství vykoupení, otvírá věřícím bohatství mocných činů a zásluh Pána, takže je neustále v jistém smyslu zpřítomňuje, aby se s nimi věřící setkávali a aby z nich čerpali spásonosnou milost.

DEN PÁNĚ

106 Podle apoštolské tradice, která má původ ode dne Kristova vzkříšení, slaví církev velikonoční tajemství vždy osmý den, který se právem nazývá den Páně nebo neděle. V ten den jsou věřící povinni shromáždit se, aby slyšeli Boží slovo a měli účast na eucharistii. Tak slaví památku utrpení, zmrtvýchvstání a slávy Pána Ježíše a vzdávají díky Bohu, který nám „daroval nový život, takže máme skutečnou naději, když Ježíš Kristus už vstal z mrtvých“ (1 Petr 1,3). Proto je **den Páně prvotní sváteční den, který je třeba předkládat zbožnosti věřících a vštěpovat do jejich vědomí tak, aby se stal i dnem radosti a pracovního klidu**. Jiné slavnosti nemají mít před ním přednost, ledaže jsou skutečně nanejvýš významné. Neboť den Páně je základ a jádro celého liturgického roku.

KAJÍCÍ PRAXE V POSTNÍ DOBĚ

110 Pokání postní doby nemá být jen vnitřní a individuální, ale také zevní a společenské. Kající praxi je třeba podporovat podle možností naší doby i různých zemí a podle životních podmínek věřících; autority uvedené v článku 22 (Apoštolský stolec, v rámci právní normy biskup; a také biskupské sbory různého druhu, pozn. red.) ať ji doporučují.

Všude však ať se zachovává bez porušení velikonoční půst na Velký pátek utrpení a smrti Páně, popřípadě ať se prodlouží i na Bílou sobotu, abychom s povznesenou a otevřenou duší vstoupili do radosti ze vzkříšení Páně.

HUDBA A LITURGIE

112 Církevní hudební tradice představuje nedocenitelný poklad, který vyniká nad ostatní umělecké projevy především tím, že je to bohoslužebný zpěv, vázaný na slova liturgie, a tak tvoří nezbytnou nebo integrující součást slavné liturgie.

Bohoslužebnému zpěvu vyslovilo velkou chválu Písmo svaté (Srov. Ef 5,19; Kol 3,16) a také svatí otcové a římsští papežové, kteří v poslední době v čele se svatým Piem X. výstižně objasnili, jak má liturgická hudba sloužit bohoslužbě.

Liturgická hudba bude tedy tím posvátnější, čím těsněji bude spjata s liturgickým děním, ať vroucnějším vyjádřením modlitby nebo sjednocením srdcí, ať tím, že posvátným obřadům dodá slavnostnější ráz. **Přitom církev schvaluje všechny formy pravého umění, pokud mají náležitě vlastnosti, a přijímá je do liturgie.**

PÉČE O LITURGICKOU HUDBU

114 Poklad církevní hudby ať je udržován a pěstován s největší pečlivostí. Neúnavné úsilí ať je věnováno povznesení pěveckých sborů, zvláště při katedrálách. Biskupové a ostatní duchovní správci ať horlivě dbají o to, aby na každém druhu zpívané bohoslužby mohlo mít celé shromáždění věřících aktivní účast, jaká mu náleží podle článků 28 a 30.

DRUHY LITURGICKÉ HUDBY

116 Církev považuje **gregoriánský chorál** za vlastní zpěv římské liturgie. Patří mu tedy při liturgických úkonech – jsou-li jinak stejné podmínky – **čelné místo**.